

PLENARI DE LA JORNADA

El plenari d'aquesta jornada de cloenda de XECMón va esdevenir el lloc on compartir les reflexions però, també i sobretot, les impressions, les sensacions, les intuïcions d'aquests anys de treball cooperatiu, horitzontal i en xarxa. **Què ens n'emportem de la xarxa? Què hi hem trobat a faltar? Ens hi hem sentit més acompanyats?** Aquest temps de compartir experiències i produir coneixement junts, d'anar cultivant una cultura de xarxa ha servit per sentir-nos menys sols en la nostra tasca diària a favor d'una educació pel desenvolupament, la pau i els valors... **Us resumim els temes que van centrar aquest debat sobre XECMón, l'EPD i l'escola.**

Sobre el paper de XecMón. Els punts destacats van ser:

- El fet d'**aprendre a escoltar**.
- L'oportunitat de **trobar-se per a compartir** implicacions personals, interessos i objectius comuns, coneixements i experiències.
- El **treball col·laboratiu**, multidisciplinari i en xarxa dels agents d'EPD.
- La contribució a crear un **llenguatge comú** entre tots aquests agents.
- El treball de **formació contínua**, exemplificat en les unitats de consum responsable i comerç just on l'avaluació s'entén com una eina formativa.
- **La qualitat i el rigor** del projecte de XECMón i dels projectes recollits.
- Ser un **referent en EPD** a casa nostra.

Sobre el treball en EPD i l'estat actual de l'escola. Es va parlar de:

- Certa **solitud intrínseca** del mestre que treballa l'EPD al seu centre.
- **EPD com a sinònim d'educació** entesa des de criteris ètics i de valors.
- Treballar des del **compromís ètic** del professorat.
- La sensació de viure uns temps de regressió, també en educació, i la necessitat de **tornar a apoderar-se de l'escola i de l'aula**.
- **Un elogi de l'educació lenta**, on es recuperin els temps necessaris per aprendre i per ensenyar.
- L'escola no pot salvar el món, però sí **treballar perquè els alumnes arribin a pensar el món d'una altra manera**.

- Necessitat d'una **actitud militant** envers l'EPD a les entitats i a l'escola.

Aprendre a escoltar a l'altre ha estat un dels elements fonamentals aportats per la xarxa, en opinió d'alguns dels seus membres com Benjamí Moliné. Pepa Martínez va afegir-ne un altre: **“poder-se trobar, saber que hi ha algú més a l'altre costat fent alguna cosa semblant al què tu fas.** Nosaltres hi hem aportat la nostra implicació personal, perquè darrera dels projectes estem les persones que creiem en aquests projectes”. Marina Perejuan de la Federació de Pau, va reforçar aquest missatge: “treballem en societat per confrontar-nos i animar-nos a seguir endavant. Per canviar les coses cal una força col·lectiva: anar sumant les accions individuals, creant sinergies i col·laboracions, per això aquests espais des d'on construir plegats són tant necessaris”.

La importància de trobar-se per compartir objectius i treballar junts va ser un altre punt de convergència d'opinions, entre elles la de Núria González de Paula (Educació per la Pau a l'Aula). **“Treballar en xarxa, amb gent nova i diferent requereix tot un procés per arribar a conèixer-se i reconèixer-se.** Internet ens ho posa més fàcil per connectar-nos, però entenc la solitud d'un mestre davant de tot un claustre advers... Sobretot si no parlem de Barcelona, on hi ha més recursos, sinó del Pirineu de Lleida, per exemple”. Moltes vegades, com va assenyalar Àlex Egea d'Edualter, pensem el mateix des de llenguatges diferents i espais com XECMón ens ajuden a construir un llenguatge comú. Des d'aquesta mateixa entitat, Mariano Matamoros va posar de relleu que només **el fet de convertir-se en referent i estimular la reflexió pública sobre l'educació pel desenvolupament** i en valors com la pau i els drets humans ja és un gran pas. “Veient els resultats, els obstacles cal llegir-los en clau pedagògica, com una oportunitat per seguir aprenent”.

El tema de la solitud, que sembla intrínseca encara al treball en EPD a les escoles, va ser reprès per Llum Mascarai, mestre de l'IES Daniel Blanxart d'Olesa de Montserrat: **“a la solitud ens hi hem anat acostumant els mestres, mentre esperem un marc més favorable als centres escolars on el treball en EPD sigui un projecte de centre, de barri, de territori...** Però hi

ha una “no solitud” molt gran quan veus als teus alumnes o ex alumnes a les manifestacions del 15M o quan t’assabentes que estan col·laborant en un projecte a Guatemala, al mateix lloc on es fa el nostre agermanament escolar”.

Joan Bonals va seguir foragitant el fantasma de la solitud i el pessimisme recordant el projecte d'Educació Inclusiva endegat durant el curs 2004-2005 per l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic del Berguedà amb un col·lectiu d'escoles de la comarca. “El projecte també incloïa l'intercanvi amb centres escolars d'altres cultures, com Paraguai o l'Índia, així que no hem tingut l'oportunitat de sentir-nos sols ni la sensació de treballar sols”.

A continuació, Pia Vilarrubia va dirigir-se als mestres de la sala que actualment porten a terme algun projecte d'EPD a les seves escoles. “En anteriors jornades, recordo haver sentit moltes queixes per tots els esculls a superar i, malgrat tot, molts d'aquells projectes no només segueixen endavant, sinó que han crescut. **Seguim, doncs, formant-nos amb les bufetades que ens dóna la pràctica i amb la reflexió, com ho demostren aquestes unitats que ens han presentat avui sobre l'avaluació entesa com una experiència formativa.** Però desenganyem-nos: si ets innovador i tens una altra mirada educativa no esperis que ni tot l'equip docent ni tot el claustre es miri l'EPD amb la mateixa passió. Els projectes d'EPD són com la sardana, que es fa i es desfà, malauradament no són irreversibles. Cap canvi de perspectiva és irreversible i quan l'Administració pretén convertir aquests canvis en llei, cagada pastoret! Així que aquesta solitud s'ha de saber suportar, engrescant als altres amb l'exemple, com una taca d'oli, sense defallir, perquè l'EPD és sinònim d'educació, entesa des d'uns criteris personals, ètics i de valors”.

Semblava sobrevolar aquest plenari la sensació d'estar vivint un moment de regressió: l'escola està tant saturada amb tanta paperassa i tanta pressió per cobrir l'expedient que comença a caminar cap enrere. **Potser caldrà, sostenien alguns docents, reprendre el discurs de fa 15 anys, tornar a apoderar-se de l'escola i de l'aula, deixar d'invertir la jornada escolar a retre comptes, tant mestres com alumnes, per recuperar el plaer d'ensenyar i d'aprendre.** En aquest sentit, Teresa Casas va fer un elogi de

l'educació lenta. “Hi ha massa pressa, molt de neguit i molta pressió a l'escola. Cal reivindicar els temps per aprendre i per ensenyar, per conèixer-se, per compartir, per escoltar, reivindicar els espais per a la convivència i la reflexió dins de l'escola, que és el què ens ha proporcionat XECMón als mestres. Perquè els mestres, per deformació professional, sempre estem parlant ex-càtedra i sempre volem tenir la raó. Aquesta xarxa ens ha recordat els nostres deures com a docents, el compromís ètic del professorat, que és una cosa que també tenim molt present als Moviments de Renovació Pedagògica. **Segurament cap escola ni cap mestre pot salvar el món, però sí que podem voler-ho fer i treballar perquè els nostres alumnes puguin pensar el món d'una altra manera... Fer de mestre és sempre una acte polític**”. Aquí va sortir a rel·luir, inevitablement, la cèlebre frase de Freire: “sóc substantivament polític i adjectivament pedagog”.

Benjamí Moliné també va ser l'encarregat de tancar el debat amb una reflexió punyent. “Avui ningú, llevat dels feixistes, creu opinable que a l'escola s'ha de fer immersió lingüística. És un debat superat. Però en EPD no hem superat aquest debat ni de bon tros. Fins hi tot aquí, entre nosaltres, sento coses com: ‘és que amb els temes importants ja tenim prou feina’ o ‘és que hi ha mestres que no estan motivats’. **Hem de deixar d'estar acomplexats per treballar l'EPD: els que n'estem convençuts, hem de ser militants! No és opinable que cap docent vulgui o no treballar aquests continguts**. Començant pel claustre, tothom s'ha de mullar per l'EPD! Això ha d'entrar a l'escola amb totes les de la llei, sinó no anirem enlloc: si és una cosa que es pot fer o no, en funció de la motivació i la voluntat de cadascú, pleguem!”.

A tall de conclusió, com apuntava Raül Manzano, cal trobar una manera ecològica i sostenible de seguir treballant l'EPD en xarxa, amb el rigor i la qualitat que ho ha fet XECMón, sense que això suposi una feina afegida a l'escola, sinó una manera diferent d'entendre l'educació.